

Hjemmeopgave 2

Forsyningsbalancen er i statistikbanken dækket af følgende komponenter:

Bruttonationalprodukt, BNP

Import af varer og tjenester

Eksport af varer og tjenester

Privat forbrug

Offentlige forbrugsudgifter

Bruttoinvesteringer

Ovenstående komponenters tal kan ses i tabel 1 under bilag.

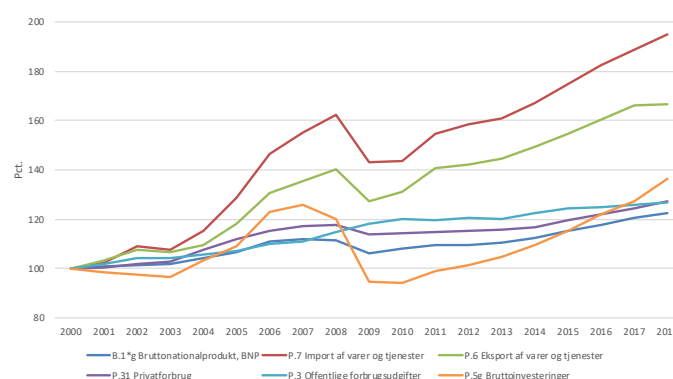
Spørgsmål 1

Beskriv udviklingen i forsyningsbalancens væsentligste komponenter siden 2000 i 2010-priser, kædede værdier (Anvend årstal fra tabel NAN1)

For at beskrive udviklingen benytter jeg simpel indeks beregninger for, at vise den reale udvikling i forsyningsbalancen. Formlen for simpel indeks lyder: $\frac{Tal_{\text{år } n}}{Tal_{\text{år } 0}} \cdot 100$

Jeg har benyttet mig af faste priser for at kunne vise den reale udvikling renset for eventuel inflation. Beregningerne ses i tabel 2 under bilag. Eks. Af simpel indeksberegning for 2009 af privatforbrug $\frac{855,5}{752,6} \cdot 100 = 113,67$ pct.

Figur 1: Simple indeks af forsyningsbalancens komponenter siden 2000 i 2010-priser.

Anm:

Kilde: NAN1 og egne beregninger

Overordnet indtryk af figur 1, kan vi se at alt vokser, hvilket er positivt. Derudover kan det aflæses at import og eksport har de største stigninger på hhv. 95% (import) og 67%

(eksport). Med hensyn til Y, C, G og I, har disse komponenter en mere moderat stigning med hhv. 22-37%.

Desuden kan vi se at komponenterne, undtagen G, har fælles tendens til at falde i 2009 grundet finanskrisen.

Det kan også siges at M, X, I, C og Y er relativt konjunkturafhængige. Dvs. at komponenterne stiger relativt meget under højkonjunktur og stagnerer under lavkonjunktur. Dog tages det i betragtning at X, er ikke afhængig af indenlandske konjunkturer. Og komponenten G er mere eller mindre upåvirket.

Fordelen ved at lave simple indeksberegninger er, at det er let at sammenligne den relative udvikling i forskellige indikatorer.

Ulempen er at man ikke kan se de absolutte størrelser og de absolutte ændringer. Dermed er niveausammenligninger ikke mulige. Og indekstallet siger ikke så meget igen fra ex. år-til-år. Det er desuden let at se, hvornår væksten går op og ned, men særligt abnorme vækstrater slår kraftigt ud.

Spørgsmål 2

Bestem vendepunkter for BNP siden 2000 og vis det i figurer (Anvend kvartalstal, tabel NKN1)

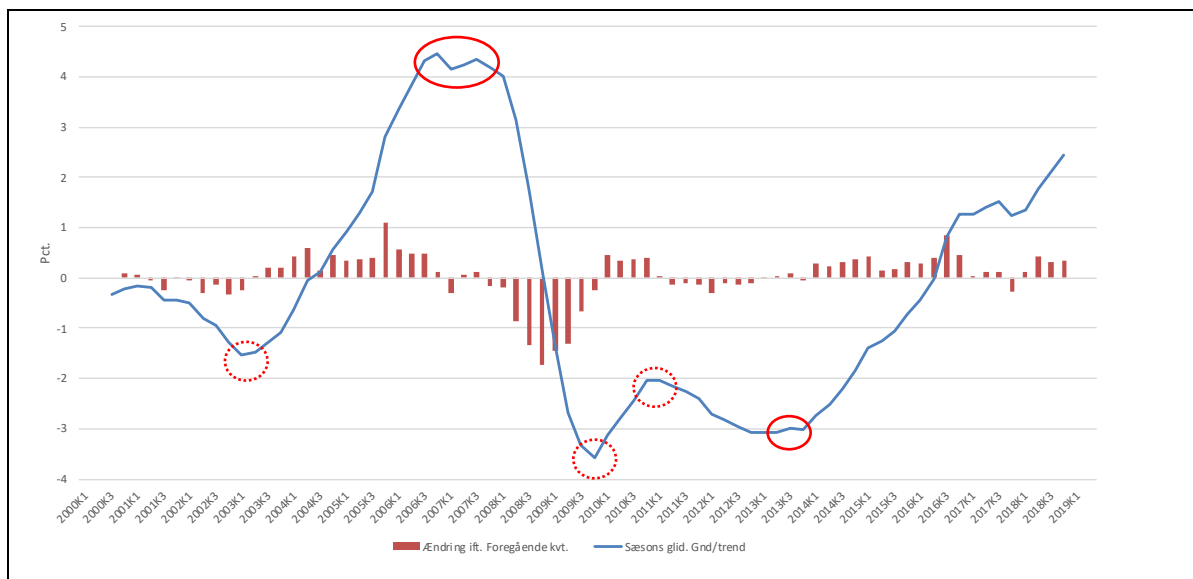
Formålet med en vende punktsanalyse er, at finde de tidspunkter hvor konjunkturen skifter. For at finde vendepunkterne for BNP, skal vi tage udgangspunkt i de sæsonkorrigerede tal for BNP, som udglattes med et 5 kvartalers glidende gennemsnit. Det gør vi først og fremmest for, at undgå at identificere sæsonændringer og for, at kunne identificere afgørende konjunkturvendinger.

Grunden til at vi ikke benytter flere kvartaler er, at det ville give en mere udglattet kurve og færre vendepunkter.

Derefter bestemmes trenden som en eksponentiel tendenslinje, baseret på de sæsonkorrigerede tal. Hvilket kan ses i figur 2 under bilag. Efterfølgende bestemmes den pct.-vise forskel mellem den udglattede BNP-serie og trenden beregnes. Til sidst kigges der efter vendinger i den pct.-vise forskel (fra '+' til '-' og omvendt).

Mht. figur 2 under bilag kan de aflæses at, når grafen ligger over tendenslinjen har vi lavkonjunktur og når grafen ligger under tendenslinjen er der højkonjunktur.

Figur 3: BNP's afvigelse og ændring ift. Kvartalet før
--

Anm: Kvt-kvt-ændring har enhed procent-point. De røde cirkler angiver vendepunkter.

Stiplet cirkler angiver midlertidige vendepunkter.

Kilde: NKN1 og egne beregninger

I figur 3 illustreres BNP's afvigelse og ændring i forhold til kvartalet før. Den blå kurve viser den procentvise afstand mellem den udglattede tidsserie på de sæsonkorrigerede tal og tendensen beregnet for hvert kvartal. Desuden angiver hældningen på figuren konjunktoren. Går kurven nedad, er der lavkonjunktur og går den op er der højkonjunktur.

Vendepunktsanalysen påpeger at konjunkturerne skifter ved hhv. 2003K1, 2006K3-2008K3, 2010K1, 2011K1. Og ved 2007 har vi et vendepunkt over et helt år.

Spørgsmål 3

Forklar den beskrevne udvikling i spørgsmål 1 og 2.

For at forklarer udviklingen i BNP (Y), vil jeg inddrage følgende delkomponenter.

Den første delkomponent jeg vil beskrive, som er den største komponent i den indenlandske efterspørgsel og udgjorde knap halvdelen af BNP i 2018.

Det private forbrug er stærkt konjunkturfølsom, fordi at det private forbrug afhænger af de reale disponible indkomster, der typisk vokser stærkere i højkonjunktur end i lavkonjunktur, blandt andet på grund af stigende beskæftigelse, samt forbrugskvoten, der typisk også er stigende i højkonjunktur og faldende i lavkonjunktur.

Jo større disponibel indkomst, desto mere forbrug. Dvs. under højkonjunktur er der lav ledighed, som medfører øget indkomst og velstand, og dermed til mere forbrug.

Forbrugskvoten afhænger blandt andet af husholdningernes formue og af husholdningernes forventninger til fremtiden. Dermed er forbrugskvoten typisk stigende under højkonjunktur, hvor der er voksende boligpriser og hvor stigende beskæftigelse og faldende ledighed øger forbrugertilliden og gør husholdningernes forventninger til fremtiden lysere. Omvendt ved lavkonjunktur, er der faldende boligpriser og faldende tillid, som fører til lavere forbrugskvote.

I lavkonjunkturerne 01-03 og 08-13, var der faldende boligpriser, stigende arbejdsløshed og generel usikkerhed i forbindelse med finanskrisen, det betød også at forbrugerne blev meget forsigtige.

I højkonjunkturerne 03-07 var der en markant stigning i boligpriserne, og tillod dermed lånefinansieret forbrug og derved kom der en høj forbrugskvote. Forbrugskvoten blev desuden forstærket af flekslån og senere afdragsfrie lån.

Nu til det offentlige forbrug (G), som er den eneste delkomponent der ikke er konjunkturafhængigt, fordi den er politisk bestemt. Det offentlige forbrug består hovedsagelig af serviceydelser, der stilles gratis eller stærkt prisreducerede til rådighed for befolkningen. Det offentlige forbrug steg ret stærkt fra 2000-2010, og efterfølgende svag stigning. For at få bedre styr på det offentlige forbrug, blev der i juni 2012 vedtaget en budgetlov. Derudover ses i figur 1, at det offentlige forbrug ingen stigning havde fra 2010-2013, hvilket blandt skyldes genopretningspakken i 2010. Som skulle sikre overholdelse af ØMU-kriterier. Dermed nedskæringer i antallet af offentligt ansatte (og dermed det offentlige forbrug).

Nu til den tredje delkomponent, investeringerne (I), som er konjunktur afhængig.

Komponenten består hovedsageligt af boligbyggeri og erhvervsinvesteringer.

Hvis boligpriserne er høje, vil det ofte kunne betale sig at lave nybyggeri, eftersom priserne er større end omkostninger. Omvendt hvis boligpriserne ligger under omkostningerne ved nybyggeri, så går det næsten i stå. Frem mod finanskrisen var der høje boligpriser, hvilket medførte til stigning i nybyggeri. De høje boligpriser skyldes højkonjunktureren. Omvendt efter krisen gik nybyggeriet næsten i stå grundet lavkonjunktur.

Derudover er boligbyggeriet også påvirket af realkreditrenten (jo lavere rente, des mere boligbyggeri).

Erhvervsinvesteringerne fortæller noget om, at øget efterspørgsel fører til øget kapitalapparat grundet forøgelse af produktionen. Med undtagelse af kapacitetsudnyttelsen er lav i forvejen. Det som også kan drive investeringerne, er forventningen. Forventningen om snarlig efterspørgsel kan også drive investeringerne.

I figur 1, efter finanskrisen 2009, var investeringerne langsomme på grund af at kapacitetsudnyttelsen var lav. Og fra 2000-2007 (højkonjunktur) var der positiv forventning til fremtiden, hvilket drev investeringerne.

Nu til eksporten, som afhænger i høj grad af konjunkturer uden for Danmark og konkurrenceevnen. Det vil sige, jo højere vækst i udlandet, des mere eksport til disse. Og omvendt, jo mindre vækst, des mindre eksport.

Konkurrenceevnen afhænger af lønvæksten, produktiviteten og kronekursen. Dermed vil en lavere lønvækst end udlandet medføre til bedre konkurrenceevne, jo mere produktivitet end udlandet, des bedre konkurrenceevne og billigere dansk krone medfører også bedre konkurrenceevne. Dog skal de siges at stor del af eksporten går til EU hvor vi har fastkurs. Dvs. at hvis vi kigger på figur 1, ses det at der er stor stigning i eksport helt op til finanskrisen grundet en generel vækst i hele EU-området og vores tætteste sammenhandlere. Dog faldt eksporten i løbet af finanskrisen, men kom sig relativ hurtigt efter, grundet at EU-området og vores tætteste sammenhandlere kom sig hurtigere end Danmark.

Til sidst har vi importen, som til modsætning af eksporten afhænger, primært, af indenlands konjunktur og konkurrenceevnen.

Det betyder at, jo højere vækst i Danmark end udlandet, des mere import.

Alt i alt, modsat eksporten, kom importen sig relativt langsommere end eksporten, da vi var længere om at komme ud af krisen end omverden.

Tabel 1. Udvalgte komponenter fra forsyningsbalancen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
B.1* ^g Bruttonationalprodukt, BNP	1677,2	1691	1698,9	1705,5	1751	1792	1862,1	1879	1869,4	1777,7	1810,9	1835,1	1839,3	1856,5	1886,5	1930,7	1977	2021,8	2051,9
P.7 Import af varer og tjenester	548,7	561,9	597,7	591,6	633,8	705,3	803,9	850,8	891,4	784,9	789,1	847,9	870,9	883,7	918,1	960	1000,6	1036,2	1070,4
P.6 Eksport af varer og tjenester	696,9	720,3	751,7	742,7	765,1	824,2	909,4	942,6	979,1	888,8	914,9	980,8	992,2	1008,1	1039,7	1076,9	1118,5	1158,5	1163,2
P.31 Privatforbrug	752,6	754,3	765,2	775,4	811,5	841,5	866,3	881,6	885,9	855,5	862,2	864,6	869	871,5	879,4	899,5	918,4	937,6	958
P.3 Offentlige forbrugsudgifter	412,2	420	429	430	436,6	441,8	453,1	458,5	473,4	487,8	495,6	492,5	496,2	495,7	505,3	513,8	514,6	518,3	522,8
P.5g Bruttoinvesteringer	348,2	343	338,9	336,6	359,4	379,2	427,7	439,1	418	329,3	327,3	345,2	353,1	365,1	380,8	400,7	425,7	442,6	475,6

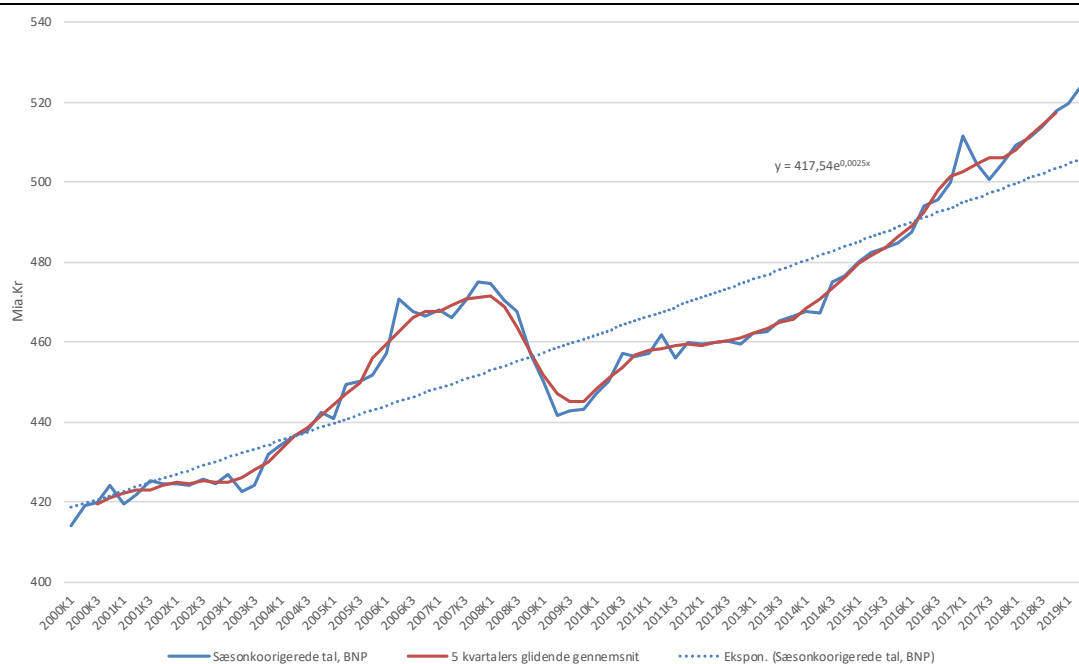
Kilde: NAN1

Tabel 2. Reale udvikling i forsyningsbalancen, faste priser, indeks 2000=100

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
B.1* ^g Bruttonationalprodukt, BNP	100	100,82	101,294	101,687	104,4	106,84	111,024	112,03	111,46	105,992	107,972	109,415	109,665	110,69	112,479	115,114	117,875	120,546	122,341
P.7 Import af varer og tjenester	100	102,41	108,93	107,818	115,51	128,54	146,51	155,06	162,457	143,047	143,813	154,529	158,721	161,053	167,323	174,959	182,358	188,846	195,079
P.6 Eksport af varer og tjenester	100	103,36	107,863	106,572	109,79	118,27	130,492	135,26	140,494	127,536	131,281	140,738	142,373	144,655	149,189	154,527	160,496	166,236	166,911
P.31 Privatforbrug	100	100,23	101,674	103,029	107,83	111,81	115,108	117,14	117,712	113,673	114,563	114,882	115,466	115,799	116,848	119,519	122,03	124,581	127,292
P.3 Offentlige forbrugsudgifter	100	101,89	104,076	104,318	105,92	107,18	109,922	111,23	114,847	118,341	120,233	119,481	120,378	120,257	122,586	124,648	124,842	125,74	126,832
P.5g Bruttoinvesteringer	100	98,507	97,3291	96,6686	103,22	108,9	122,832	126,11	120,046	94,5721	93,9977	99,1384	101,407	104,854	109,362	115,078	122,257	127,111	136,588

Kilde: NAN1 og egne beregninger

Figur 2: Sæsonkorrigerede BNP i faste priser, kædede værdier

Kilde: Statistikbanken, NKN1 og egne beregninger.

Anm: Den stiplede linje angiver tendenslinjen.